

rol a. 1488 (Duran Sanpere, *Misc. Fontserè*, 165), *El Bordell* a. 1488 (p. 167).

3) *Bordell* al N. de l'Aguda de Torà a. 1040 (citat junt amb Alsamora en un doc. de 1040 (*Arx. Solsona*), pot ser igual a (1); i també *Bordel* afr. N. de Ribelles (te. Vilanova de l'Aguda) a. 1066 (*Cart. Tavèrnoles*, 84.27), també «in te. de *Bordell*», afr. de Sanaüja. a. 1088 (*Arx. Sols.*). També podria ser encara el mateix lloc *Bordell* cit. junt amb *Ceuró* a. 1073, i junt amb *Planeses* a. 1088, i un *Bordell* que va amb llocs d'aquesta zona, o de Solsona, en el cens de 1359 (*CoDo ACA* XII, 91). Tanmateix el lloc pròxim a l'Aguda-Sanaüja pot ser diferent de 1) (uns 17 k. més OSO.; i en tot cas diferent de 2) (uns 45 k. al SO.). Un Raimundus de *Bordello* en doc. de l'a. 1200 (*Cart. de Poblet*, p. 100) es deu referir a 2) o bé a 3).

D'origen més discutible, cogn. *Bordell* només registrat pel *DAG* i a Bna., i que jo tinc anotat de Vallmoll CpTarr. (XLVI, 19.47), no crec que vingui de *bord* 'bastard' ni de *bordell*, 'prostíbul' sinó del 2) o el 3). Que el 2) o el 3) surtin també de *bordell* 'lupanar' no és impossible, pensant que primer vagin ser nom d'un hospital (on sol haver-hi manta *Maritornes*); després ennobilitats; però més aviat creuria que són altres casos de la forma arabitzada de *portal*, car prop del 2) hi ha l'arabitzat *Granyena*, i es registren força més arabismes toponímics, ben coneguts, tant o més al Nord que aquest i fins que el 3): *Calaf*, *Civit*, *Seguers*, *Almenara*, *Aumenara*, *L'Auqueria*, *Alsamora*... i el mateix *Ondara* (segons *-nd-*) ha de ser mossàrab ja que no aràbic.

En algun altre cas pot haver-hi àrab pur. *Sèquia de Bord* te. Alzira (XXII, 104.25) em sembla contenir l'àr. *byrd* pl. m. de l'àr. 'àbrad adj. comparatiu de *barid* 'fred, lent', probablement com a calc de l'àrab *as-sauāqī -l-burd* 'les sèquies més fredes o més lentes': car si fos l'adj. cat. *bord* no aniria sense article o sense *de*. Crec que també pot ser el cas d'algun orònim: *El Cabeç Bord*, també dit *el Piló* és un dels cims més alts de la Serra la Calderona en te. Nàquera (XXX, 66.2) i Morvedre (XXX, 30.6), crec que serà calc de *al-ġibāl al-burd* 'els turons més freds': car el fet és que allà bufen uns grisos ben gelius. I en el Maestrat *la Lloma 'l-Bórd* (que potser valdria més escriure *Lloma d'Albord*), en el te. Benassal (XXXIX, 48.24, potser on el mapa posa el *Mas de la Lloma* en '28 × '22, més aviat que on el mapa marca *les Casetes del Bort* '31 × '22): passat que el nom es repeteixi, car són dos llocs ben separats.

Borderes, *Castellet de ~* pda. Castalla (XXXV, 180.5); i el cogn. *Bordera*, exclusivament val.: *AlcM* el registra només a 12 p. de la zona transsacrònica (jo hi afegeixo encara Castalla i Fontanars, XXX, 186.3; XXX, 122.19), i altres de la comarca de Tortosa. Sens dubte és també un derivat arabitzat de *PORTA*, sigui = *porter*, *-era*, sigui de *PORTELLA* > *-ela*, amb la confusió morisca *l = r*; ho comprova *Borderà* que *AlcM* només troba a Albaida, Ontinyent i Càrcer: sens dubte provinent del dual aràbic *borjēlan(i)* 'les dues portelles'.

BORD

De l'adj. català. Amb la reserva, però, dels tres primers que no es veu ben clar si no pertanyen també al grup anterior. *Torre d'en Bort* (vegueria de Cervera, crec ja en el cens de 1359). *Puig d'en Bord* te. d'Algaida, Masc. 2717, penya avançada al N. del Puig de Randa, 344 alt.: no asseguro que es pron. *ambórt*, com em semblà oír com sigui que les ó «tancades» sonen molt obertes en certs punts de Mall., sobretot en el centre i cap a Felanitx: car si fos verament oberta, fóra altra raó per veure-hi el mateix arabisme, que en el de Morvedre etc. *Bordàs*, cogn. que crida l'atenció no trobar més que en terra valenciana (set pobles), i a Bna., on deu ser immigrant, sigui de Val. o del Ross., on és pron. afrancesada del fem. pl. *Bordas* ¿seria també un avatar arabitzat de *Portals*?

Altament entre els que no s'amagaren de la «banda de bastardia», hi hagué gent ben noble i antiga —cf. l'art. *Bastard*. Muntaner parla d'*En Bort de Montoliu*. En un doc. de 1175 llegim *Burdo de Sabadello* (*Cart. de St. Cugat* II, 258) qui sap si fruit de les amors d'un castlà d'Arraona. *Bort* cogn. d'un vell a Vilanova d'Alcolea (XXVIII, 173.14). Un J. de *Bort* i un P. de *Bort*, figuren en els Capbreus de 1518 i 1602 de la Vall d'Assua, i llur *de* pot no ser més legítim que el d'aquells «Sr. de Martí» o «Sr. de Francisco». Casa del *Bordet* te. Biar (XXXVI, 2.3). Planal d'en *Bordic* te. Calce (XXV, 147.15). Una pda. *el Salí Border*, he perdut nota d'on és (Ross?). *Bordés* cogn. (<-ers) a Preixana a. 1820 (*BABL* XVI, 295).

Notem la freqüència de la forma femenina *Creu* de la *Borda* te. Fortià (XXII, 129.27). Masia del *Bórd* te. Castellserà (XLVI, 65.10), probablement de l'hereu d'una pubilla rica però bescantada com a borda. *Borda de Bordissa*, una de les tres que componen el vt. de bords de Llaenes (te. Tavascan, XXIV, 56): potser < *borda Bordissa* pertanyent a un o una borda, o bé bescantada com a bordissenca. *Bordes* cogn. a Dénia i a Benissa amb ó almenys en aquest poble, pot ser cogn. immigrant. En fi hi ha una partida dita

La Borderia en te. Moixent (XXXI, 84.22).

BORDA

Gran cabana pirinenca. En notable sobreixida de l'àrea actual del mot, en el Montnegre: «totam illam *bordam* nostram vocatam *bordam* de Vallo» repetint el mot *borda* tres o quatre cops més, «et afr. predicta *borda* et eius laboracio sive honor cum ---» *Cart. dels Templers de Roca-rossa* a. 1309 (f° 13v^o). Ja bastant cap a la vora E. de la dita àrea¹ encara es troben bords, cap a St. Llorenç de Morunys, p. ex. *La Bòrd* del *Pujol* te. Coma-Pedra (XXXIII, 52.19). *Torre d'en Bordes*, vella, i ara destruïda, a la Plaça de l'Església de Prada (XXVI, 73.19).

LES BORDES, poble de la V. d'Aran, és la població de creació més tardana en tota la Vall, car en el S. XIV, encara només hi existia *Castell-lléó*, entorn del qual,